

Idrott och fritid
Rapport

Datum:
2019-07-03

Diarienummer:
IFN-2019-0199

Handläggare:
Ewa Wennmark

Utredning – Parasport & tillgång till fysisk aktivitet

1	Innehåll	
2	Inledning	3
2.1	Bakgrund	3
2.2	Definitioner och begrepp.....	3
2.2.1	Parasport.....	4
2.2.2	Paralympics.....	4
2.2.3	Special Olympics.....	4
2.2.4	Funktionsnedsättning.....	4
2.2.5	Funktionshinder	4
2.2.6	Intellektuell funktionsnedsättning.....	4
2.2.7	Neuropsykiatrisk funktionsnedsättning (NPF).....	5
2.2.8	People first language.....	5
3	Syfte och metod.....	5
3.1.1	Frågeställning	5
3.1.2	Metodval.....	5
4	Genomförande	6
4.1	Workshop (WS).....	6
4.1.1	Undersökning - vilka ger stöd	8
4.1.2	Undersökning - vilka riktade insatser har gjorts	8
5	Forskning och omvärld	8
5.1	Hälsa	8
5.2	Fysisk aktivitet och tillgänglighet	9
5.3	Riksidrottsförbundet och Parasport Sverige	9
6	Politiska beslut, styrdokument och lagar.....	11
6.1.1	Politiska beslut, konventioner och styrdokument.....	11
6.1.2	Lagar	12
7	Resultat	13
7.1.1	Föreningar, aktiviteter och inkludering	14
7.1.2	Anläggningar, tillgång och tillgänglighet.....	15
7.1.3	Stödinsatser, bidrag och kostnader	15
7.1.4	Särskilt riktade insatser.....	17
8	Analys	17
8.1.1	Komplexiteten i att få till aktiviteter och verksamheter för målgruppen... 17	
8.1.2	Vad görs idag av idrotts- och fritidsnämnden	19
8.1.3	Vilka andra insatser skulle nämnden behöva göra	19
8.1.5	Vilka insatser ligger inte under idrotts- och fritidsnämndens ansvar.....	20
9	Relaterade dokument	21

2 Inledning

Idrotts- och fritidsnämnden ansvarar för att utveckla, rusta och sköta om kommunala idrottsanläggningar. De ansvarar också för in och uthyrning av tider till skola, föreningsliv, privatpersoner och företag samt för stöd till barn- och ungdomsföreningar.

Nämnden ansvarar också för att leva upp till de övergripande mål som är upptagna i kommunens största styrdokument Mål & Budget och som är kopplade till nämndens verksamhetsområde.

En del i det som upptas i idrotts- och fritidsnämndens verksamhetsplan är att uppnå målen för en ökad jämställdhet och jämlikhet och för att lättare nå målen tog förvaltningen under 2018 fyra verksamhetsmål:

- Jämställdhet för en framgångsrik idrott
- Inkluderande idrott för alla
- Livslångt idrottande
- Den moderna föreningen engagerar

I nämndens verksamhetsplan för 2019 står det att förvaltningen ska ta fram ett styrdokument i Parasport.

Skrivelsen av utredningen kommer att koncentrera sig på möjlighet, tillgänglighet och komplexiteten för personer med funktionsnedsättning att inkluderas i olika verksamheter och delta på fysiska aktiviteter. I skrivelsen tas endast hänsyn till den del av aktiviteter som ligger under idrotts- och fritidsnämndens ansvarsområde, men kommer omnämna övriga aktiviteter då även dessa berörs av utredningen.

2.1 Bakgrund

Uppsala kommun har tagit fram många olika program och handlingsplaner. Många utav dessa har åtgärder som berör fler nämnder än den nämnd som tagit fram styrdokumentet.

Idrott- och fritidsnämnden fattade 2015 beslut om ett idrotts- och fritidspolitiskt program som speglar kommunens inriktningsmål. Kommunens arbete med förutsättningarna för en aktiv fritid i Uppsala utgörs utifrån ett tydligt samhälls- och folkhälsoperspektiv. Det betyder att kommunens samlade insatser ska ligga i linje med kommunens vision och inriktningsmål. Idrotts- och fritidspolitiska programmet förespråkar en aktiv fritid hela livet oavsett kön, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnicitet, religion eller trosuppfattning, funktionsnedsättning eller ålder.

För att idrotts- och fritidsnämnden under sitt ansvarsområde ska kunna leva upp till de mål som berör personer med funktionsnedsättning behövdes en utredning över hur tillgängligheten till fysiska aktiviteter ser ut för målgruppen.

2.2 Definitioner och begrepp

Uppsala kommun använder sig av socialstyrelsens definitioner av begreppen funktionsnedsättning och funktionshinder. Uppsala kommun följer även socialstyrelsens råd om användandet av termen handikapp. Handikapp som term bör enligt socialstyrelsen undvikas. Begreppen funktionsnedsättning och funktionshinder

är under utveckling och kan komma att ändras. I samhällsdebatten används ibland begreppet funktionsvariation, Uppsala kommun har dock valt att använda de begrepp som socialstyrelsen definierat.

2.2.1 Parasport

Idrott och fritid använder sig av Parasport Sveriges definition av "Parasport". De använder de begrepp som majoriteten av svenska intresseorganisationer och staten använder och lägger därtill att de alltid pratar och skriver enligt regeln "people first". Parasport Sverige pratar generellt om idrottare med funktionsnedsättning där de nämner:

- Idrottare med synnedsättning
- Idrottare med rörelsenedsättning
- Idrottare med intellektuell funktionsnedsättning

2.2.2 Paralympics

Paralympics är Parasportens motsvarighet till de olympiska spelen och är endast öppet för personer med funktionsnedsättning så som rörelsenedsättning, synnedsättning eller intellektuell funktionsnedsättning.

2.2.3 Special Olympics

Special Olympics är en internationell idrottsorganisation för personer med intellektuella funktionsnedsättningar.

2.2.4 Funktionsnedsättning

Nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga. En funktionsnedsättning uppstår till följd av medfödd eller förvärvad skada. Sådana skador, tillstånd eller sjukdomar kan vara av bestående eller övergående natur. Oavsett vilka funktionsnedsättningar en person har är det människan i centrum (Socialstyrelsen 2013).

2.2.5 Funktionshinder

Funktionshinder betydde tidigare samma sak som funktionsnedsättning men definieras numera av socialstyrelsen som den "begränsning som en funktionsnedsättning innebär för en person i relation till omgivningen". Konsekvensen är att funktionshinder inte är något som en person har, utan det är miljön som är funktionshindrad. Exempel på detta kan vara för hög trappa, avsaknad av hiss med mera.

2.2.6 Intellektuell funktionsnedsättning

Intellektuell funktionsnedsättning är en utvecklingsavvikelse som har sin begynnelse under utvecklingsperioden och som inkluderar både intellektuella och adaptiva funktionssvårigheter inom de kognitiva, sociala och praktiska domänerna.

2.2.7 Neuropsykiatrisk funktionsnedsättning (NPF)

Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) har sin grund i hur hjärnan arbetar och fungerar. Vanliga diagnoser är ADHD/DAMP, Touretts syndrom, Aspbergers syndrom och autismspektumtillstånd. Funktionssvårigheter kan bland annat vara att styra sina impulser och anpassa aktivitetsnivå, hålla kvar information i minnet med mera.

2.2.8 People first language

Är regeln som betyder att alltid sätta personen i första rum och uttrycka: Personer med funktionsnedsättning, personer med hörselskada etc.

3 Syfte och metod

Som en del i idrotts- och fritidsnämndens strävan att uppnå målen med ökad jämställdhet och jämlikhet inom nämndens ansvarsområde gav nämnden förvaltningen i uppdrag att under 2019 ta fram och skriva ett styrdokument för Parasport.

Målsättning med utredningen var att få ökad kunskap kring fritid, idrott, föreningsdelaktighet och aktivitetsfrågor för personer med funktionsnedsättning och med syftet att utveckla de riktlinjer och regelverk som gäller för bidrag och tidfördelning i kommunala idrottsanläggningar.

3.1.1 Frågeställning

Tillgänglighetsfrågan till Parasport och andra aktiviteter fysiska likväl som sociala eller kulturella är komplex och stor därför behövdes en frågeställning tas fram. Utifrån den har utredningen gjorts:

- Hälsa
- Parasport bredd och elit
- Föreningar och inkludering
- Anläggningar och tillgänglighet
- Stödinsatser, bidrag och kostnader
- Lagar och bestämmelser

3.1.2 Metodval

Metoden som använts är dels att undersöka vilka kommunala stöd som finns och vilka som nämnden idag beslutar och betalar ut stöd till, dels undersöka vilka och hur insatserna för målgruppen ser ut men också, omvärldsbevakning, omfattande genomgång av tidigare forskning, rapporter och program samt intervjuer och workshop/dialoger.

4 Genomförande

4.1 Workshop (WS)

Vi bjöd in flera representanter från andra förvaltningar, intresseorganisationer, föreningar, region Uppsala, förbund och politiker till två workshop tillfällen. Genom att bjuda in många olika tjänstepersoner och organisationer kunde vi ringa in flera områden och därmed identifiera det som påverkar möjligheten till en aktiv fritid för personer med funktionsnedsättning.

WS:1

I ett första skede bjöd vi in tjänstepersoner från kommun och region Uppsala, politiker och intresseorganisationer för att informera om idrott och fritids pågående arbete med Parasport och för att identifiera nuläge och utmaningar.

Följande frågor diskuterades:

- Aktiviteter: Vilka finns idag, var finns de och förekommer det blandade grupper?
- Parter: Vilka berörda parter, vilka samarbeten eller uppdrag finns?
- Program för psykisk hälsa: Personer med funktionsnedsättnings hälsa är låg, hur kan vi arbeta hälsofrämjande genom fritid?
- Svårigheter: Vilka svårigheter finns idag att kunna delta på en fritidsaktivitet?

Följande förvaltningar och organisationer med sammanlagt 28 personer representerade första workshopen:

- Kulturförvaltningen
- Stadsbyggnadsförvaltningen – Särskild kollektivtrafik
- Stadsbyggnadsförvaltningen – Bostadsanpassning/Tillgänglighet
- Stadsbyggnadsförvaltningen – Idrott och fritid
- Omsorgsförvaltningen
- Kommunledningskontoret – Sociala investeringar
- Idrotts- och fritidsnämnden
- Omsorgsnämnden
- Brukarombudet
- Upplands idrottsförbund
- Intresseorganisation FUB
- Intresseorganisation Hjärnkoll
- Intresseorganisation – Neuro Rehab C-län
- Intresseorganisation – Autism och Aspberger föreningen
- HSO – Funktionssätt Uppsala län
- Region Uppsala
- Förening - Uppsala handikappförening
- Förening – Fyrisgården

WS:2

I ett andra skede bjöd vi in Uppsalas föreningsliv för att informera om Idrott och fritids arbete med Parasport, samt den förändringsresa som Parasport Sverige och Upplands Idrottsförbund gör för att inkludera Parasporten i idrottsföreningarna, samt för att fortsätta arbetet med att identifiera nuläge och utmaningar.

Följande frågor diskuterades:

- Hur ser behovet ut för att kunna starta eller bedriva aktiviteter för personer med funktionsnedsättning utifrån:
  - Anläggning
  - Material
  - Ledare eller andra personella resurser
  - Transporter
  - Bidrag och stöd
- Nätverk och samverkan
  - Finns det ett behov och hur skulle det kunna se ut?
  - Vem skulle vara lämplig att driva ett sådant nätverk?
  - Skulle det vara möjligt och/eller smidigt för deltagare att byta aktiviteter inom nätverket?
- Jämställdhet inom målgruppen
  - Hur ser gruppammansättningarna ut idag?
  - Hur kan man arbeta med jämställdhet?

Inbjudan skickades ut till alla bidragsberättigade föreningar och följande föreningar och organisationer med sammanlagt 26 personer representerade föreningslivet i Uppsala:

- Upplands Idrottsförbund
- Svenska Parasportförbundet
- Stadsbyggnadsförvaltningen – Idrott och fritid
- Förening – Fyrisgården
- Förening – Fyrisfjädern
- Förening – Wing Chun
- Förening – GF Uppsalaflickorna
- Förening – Upsala Studenters IF
- Förening – Upsala Simsällskap
- Förening – IK Uppsala
- Förening – Uppsala handikappförening
- Förening – Friluftsförbundet
- Förening – KFUM-KFUK
- Förening – Uppsala Volleyboll
- Förening – Upsala IF
- Förening – Dalkurd
- Förening – Upsala Tennisklubb
- Förening – Almtuna IS

Representanterna från workshopträffarna representerar flera olika delar av Uppsala kommuns organisationer, föreningar och representerar för fler olika typer av funktionsnedsättningar. Allt har dokumenterats och sammanställts.

4.1.1 Undersökning - vilka ger stöd

Undersökningen riktade sig enbart till stödformer för aktiviteter riktade till målgruppen samt inom Uppsala kommun, vidare gjordes en mindre undersökning om vilka externa stöd som finns för föreningar som bedriver aktiviteter för personer med funktionsnedsättning.

4.1.2 Undersökning - vilka riktade insatser har gjorts

Undersökningen riktade sig till insatser som inte kan räknas till en ordinarie verksamhet eller ändamål. Det betyder att vi inte har tagit hänsyn till verksamhetsstöd eller andra årliga stöd.

5 Forskning och omvärld

5.1 Hälsa

Undersökning visar att det är tio gånger vanligare med dålig hälsa bland personer med funktionsnedsättning än hos övriga befolkningen. Andelen med dålig hälsa var störst bland kvinnor och män med rörelsehinder, av 43% av männen och 32% av kvinnorna rapporterade ett dåligt allmänt hälsotillstånd. I allmänt hälsotillstånd räknas somatiska sjukdomar så som t.ex. diabetes, högt blodtryck med mera.

Undersökningen visar också att det är tre gånger vanligare med psykisk ohälsa bland personer med funktionsnedsättning än övriga befolkningen.

Övervikt och stillasittande fritid är också betydligt vanligare bland personer med funktionsnedsättning än övriga befolkningen. Kraftig övervikt är vanligast bland rörelsehindrade kvinnor. Personer som saknar kontantmarginal är också i större utsträckning överviktiga.

Personer med funktionsnedsättning har en genomgående lägre fysisk aktivitetsnivå jämfört med övriga befolkningen.

Enligt rapporten "Onödig Ohälsa från Statens folkhälsoinstitut kan ohälsan minskas med en tredjedel genom att motverka diskriminering, förbättra de ekonomiska förutsättningarna, öka deltagandet och förändra vissa levnadsvillkor¹.

2016 gjorde Uppsala län en länsgemensam kartläggning och analys gällande psykisk hälsa. Analysen visar att det finns stora skillnader i länet, både mellan kommuner men också mellan grupper. Analyser visar exempelvis att barn och unga med funktionsnedsättning mår sämre än övriga barn².

Att fysisk aktivitet leder till många hälsovinster är väl känt. Förutom somatiska sjukdomar så som t.ex. hjärt- och kärlsjukdomar minskas så får utövaren även andra hälsovinster så som ökad självkänsla, ökad koncentrationsförmåga, ökad

---

¹ Onödig ohälsa: statens folkhälsoinstitut 2008

² Levnadsvillkor och hälsa i Uppsala kommun

stresshanteringsförmåga och kan även fungera som motvikt till depression och aggression.

5.2 Fysisk aktivitet och tillgänglighet

Enligt ”Rivkraft 18³” som är en sammanställning som Myndigheten för delaktighet gjort visar det sig att en knapp tredjedel (30%) av personer med funktionsnedsättning inte motionerar eller motionerar mer sällan än en gång i veckan. Enligt vissa beror detta på sjukdom, men också att de inte kan prioritera motion eftersom mängden färdtjänstresor, assistans eller ledsagning inte räcker till. Där visar det sig också att ca 75% skulle vilja motionera mer än vad de gör idag, där en tredjedel menar att de inte har råd att träna mer än vad de gör.

15% svarade att de inte har tillgång till tillgängliga motionshallar. Otillgängligheten kan bero på den fysiska miljön men även andra faktorer kan spela in.

14% uppger att de har svårt att få det stöd som skulle behövas för att kunna delta på fysiska aktiviteter. Orsaken är brist på ledsagning, boendestödjare, assistent, tolk eller anhörig.³

Socialstyrelsen visar i en rapport från 2010 att personer med funktionsnedsättning i mindre utsträckning deltar i kultur- och nöjeslivet samt motions- och friluftslivet än övriga befolkningen. En betydande del av det låga fritids- och kulturutövande kan enligt rapporten antas bero på den ekonomiska situationen i kombination med bristande tillgänglighet, samt bristande inflytande över hur de aktiviteter som ges utformas.⁴

I en undersökning som gjorts i Stockholm visar det sig att endast 23% av högstadiel elever och 18% av gymnasieelever med en funktionsnedsättning är aktiva i en idrottsförening, motsvarande 47% bland övriga elever i högstadiet och 34% i gymnasiet.⁵

Även MUCFs fokusrapport visar på att unga personer med funktionsnedsättning är i lägre grad aktiva i idrottsföreningar. Rapporten visar ett flertal hinder till idrottande, bland annat möjlighet att själv ta sig till en aktivitet, avsaknad av ledsagare.⁶

5.3 Riksidrottsförbundet och Parasport Sverige

Riksidrottsförbundet

I riksidrottsförbundets (RF:s) måldokument står det tydligt att idrotten måste stå öppen för hela befolkningen. I RF:s idéprogram ”Idrotten vill” står det: ”Idrottsrörelsen är öppen för alla, oavsett fysiska, psykiska, ekonomiska och andra förutsättningar. Verksamheten ska präglas av respekt för alla människors lika värde.”⁷

I RF:s strategi 2025 står det att ”2025 känner sig pojkar och flickor, män och kvinnor och i olika åldrar och med olika förutsättningar och bakgrund välkomna till idrottsföreningen. Strategi 2025 har 5 olika inriktningar där ibland inkluderande idrott som handlar om att ta tillvara möjligheter och undanröja hinder.

³ Rivkraft-18hälsa, kost och fysisk aktivitet 2017:25

⁴ Alltjämt ojämlikt – Levnadsförhållanden för vissa personer med funktionsnedsättning

⁵ Idrott och motion bland ungdomar i särskolan

⁶ Parasport Sverige: *vinnova-rapporten 2018*

⁷ Idrotten vill: *RF 2009*

RF står bakom regeringens och riksdagens övergripande mål om allas lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett bakgrund.

Alla ska ha samma möjlighet att forma idrotten och sitt deltagande i idrottsrörelsen. För att bli mer inkluderande behöver vi förstå vad normer är och gör. En normmedveten idrott innebär att:

- Vi är medvetna om vilka normer som påverkar oss och kan förhålla oss till dem
- Vi lyfter upp och synliggör rådande privilegier och begränsningar för utövare och ledare
- Vi arbetar aktivt för ledarskap, resursfördelning och representation som minimerar ojämlikheter och jämställdhet

Utgångspunkter för inkluderande idrott utgår från idrottsrörelsens gemensamma värdegrund:

1. Glädje och gemenskap
2. Demokrati och delaktighet
3. Allas rätt att vara med
4. Rent spel

Och från diskrimineringslagens sju diskrimineringsgrunder:

- Kön
- Könstillhörighet och könsuttryck
- Etnisk tillhörighet
- Religion eller annan trosuppfattning
- Funktionsnedsättning
- Sexuell läggning
- Ålder

RF betalar ut ”LOK-stöd” till idrottsföreningar för barn och unga 7-25 år. För personer med funktionsnedsättning finns ingen övre ålder.

Parasport Sverige

Svenska Parasportförbundet och Sveriges Paralympiska kommitté (Parasport Sverige) är ett idrottsförbund som organiserar idrott för personer med rörelsenedsättning, synnedsättning samt personer med intellektuella funktionsnedsättningar inom 15 idrotter. Förbundet leder också arbetet med Special Olympics, som är bredd- och motionsidrott för personer med intellektuella funktionsnedsättningar.

Parasport Sverige tillsammans med SDF (Special distrikts förbund), idrottsklubbar, föreningar och aktiva tog under 2015 ett gemensamt beslut om att fastställa Strategi 2020.⁸ Målsättning med strategi 2020 är ”Bättre idrott för fler – Tillsammans skapar vi bästa möjliga förutsättningar för personer med funktionsnedsättning att idrotta och vara fysiskt aktiva.” kortfattat betyder det att Paraidrotten ska inkluderas i de traditionella idrottsföreningarna med stöd från respektive Specialförbund (SF). Målsättningen stämmer väl överens med RF:s målsättningar om att idrottsföreningar ska vara öppna för alla. Strategin innehar 7 fokusområden där bland annat:

Fokusområde 1 – en stark förmåga att rekrytera och behålla

- År 2020 ska vi ha ett väl fungerande stöd till föreningar för rekrytering av aktiva och ledare

---

⁸ Strategi 2020 och verksamhetsinriktning 2015-2017

- Det ska tydligt framgå vilket utbud av Parasport som finns i idrottsrörelsen.

Fokusområde 3 – en röst för anläggningar och redskap för alla

- År 2020 ska vi vara delaktiga från start vid alla ny- om- och tillbyggnader av idrottsanläggningar
- Ska ha utvecklat ett ”Sportotek” för uthyrning av hjälpmedel

Fokusområde 5 – en garant för utveckling av Parasport

- Ska minst hälften av Parasport Sveriges nuvarande idrotter ges bättre förutsättningar genom inkludering i respektive SF
- Har minst hälften av alla SF och en stor del av deras SDF och föreningar genomgått en utbildning kring Parasport

Fokusområde 7 – en stark position i samhället

- Minst en femtedel av landets kommuner ska ha en policy för att stimulera föreningar att vara tillgängliga för Paraidrottare

6 Politiska beslut, styrdokument och lagar

6.1.1 Politiska beslut, konventioner och styrdokument

Sverige har ställt sig bakom fler olika av FN antagna konventioner bland annat den antagna konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning 2008. Som ett led i arbetet med att göra Uppsala mer tillgängligt och inkluderande, har Uppsala kommun tillsammans med handikapporganisationerna (HSO) arbetat fram ett funktionshinderpolitiskt program som syftar till att skapa förutsättningar för en ökad trygghet samt att upplevelsen av frihet, delaktighet och självbestämmande ska stärkas för personer med funktionsnedsättnings situation samt verka mot stigmatisering.⁹

I FN:s antagna konventionens artikel 30, punkt 5 står också följande som har en betydelse för idrotts- och fritidsnämndens framtida arbete:

”För att göra det möjligt för personer med funktionsnedsättning att på lika villkor som andra att delta i rekreations- och fritidsverksamhet och idrott, ska konventionsstaterna vidta ändamålsenliga åtgärder för att

- a) uppmuntra och främja deltagande i största möjliga utsträckning av personer med funktionsnedsättning i allmänt tillgänglig idrottslig verksamhet på alla nivåer,
- b) säkerställa att personer med funktionsnedsättning har möjlighet att organisera, utveckla och delta i idrott och rekreation som är särskilt anpassade för personer med funktionsnedsättning och i detta syfte uppmuntra erbjudande av ändamålsenlig instruktion, utbildning och resurser på lika villkor som andra,
- c) säkerställa att personer med funktionsnedsättning har tillgång till idrottsanläggningar, rekreationsanläggningar och turistanläggningar,

---

⁹ Program för fulltillgänglighet

- d) säkerställa att barn med funktionsnedsättning har lika möjligheter som andra barn att delta i lek, rekreation, fritidsverksamhet och idrott, däribland inom utbildningssystemet, samt
- e) säkerställa att personer med funktionsnedsättning har tillgång till service av personer och organ som ägnar sig åt att organisera rekreativ verksamhet, turism, fritidsverksamhet och idrott.¹⁰

Det nationella målet för den nya funktionshinderpolitik som riksdagen slog fast 2017 och som utgör grund för den modell för styrning och uppföljning är:

- Att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället. I ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bidra till ökad jämställdhet och till att barnrättsperspektivet beaktas.¹¹

Kommunens arbete styrs av nio inriktningsmålen där FN:s antagna konvention om rättigheter är inspelade.

Där mål som:

- Mål 1 – Uppsala kommun ska ha en jämställd och hållbar ekonomi
  - Alla, oavsett kön ska ha lika rättigheter och ska ges lika villkor och möjligheter att själva forma sina liv och bidra till samhällets utveckling
- Mål 2 – Uppsala ska vara tryggt och attraktivt att leva, verka och vistas i
  - Arbeta med att skapa förutsättningar för en jämlik, jämställd och tillgänglig kultur, idrott och fritid
- Mål 3 – Uppsala ska vara jämlikt och inkluderande med goda förutsättningar för folkhälsa och livskvalitet
  - I Uppsala ska vi vara tydliga med vilka värderingar och normer som gäller i en demokrati. Uppsala ska vara en öppen, jämställd och solidarisk kommun som berikas av mångfald och tar ansvar för en bra integration. Utifrån ett inkluderande och normkritiskt förhållningssätt ska klyftorna mellan människor och områden minska.
- Mål 8 – Uppsalas invånare, organisationer och näringsliv ska vara delaktiga i att utforma samhället
  - Utifrån ett inkluderande och normkritiskt förhållningssätt ska klyftorna mellan människor och områden minska
  - Är av betydande roll för att möjliggöra och inkludera målgruppen funktionsnedsatta inom föreningslivet och parasporten i Uppsala.¹²

Ytterligare styrande dokument är de antagna 17 globala målen där vi bland annat finner under ”10.2: Främja social, ekonomisk och politisk inkludering - Till 2030 möjliggöra och verka för att alla människor, oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, ras, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning blir inkluderade i det sociala, ekonomiska och politiska livet”.¹³

6.1.2 Lagar

Socialtjänstlagen (SoL) och Lagen om stöd och service (LSS) är två lagar som finns för människor som behöver särskilt stöd och särskild service utöver de som erbjuds

¹⁰ FN:s konventioner om mänskliga rättigheter

¹¹ Styrkraft i funktionshinderspolitiken SOU 2019:23

¹² Mål & Budget

¹³ Att förändra vår värld: Agenda 2030 för hållbar utveckling

genom annan lagstiftning.

SoL är en ramlag vilket innebär att den beskriver vilka skyldigheter en kommun har, medan LSS tillförsäkrar personer med omfattande och varaktiga funktionshinder rättigheter och goda levnadsvillkor. Ledsagarservice finns i både i SoL och i LSS, har man behov av ledsagare måste man göra en ansökan som sedan prövas.

Färdtjänst är till för personer som har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att resa med annan kollektivtrafik. Personer med funktionsnedsättning som har ett beviljat färdtjänsttillstånd och arbetar på daglig verksamhet har rätt till omsorgsresor.

Idrott och fritid är inte en del av kommunens lagstadgade ansvar, utan är för kommunen ett frivilligt verksamhetsområde. Varje kommun bestämmer själv om och hur mycket resurser man vill avsätta för området. Delar av kommunens lagstadgade ansvar, som kraven på översikts- och detaljplaner, är dock av avgörande betydelse för idrottens och fritidens förutsättningar.¹⁴

Enligt kommunlagen ska t. ex. stöd i form av föreningsbidrag endast ska betalas ut för personer som är mantalsskrivna i den egna kommunen. Ordagrant står det följande:

” 2 kap. Kommunala angelägenheter

Allmänna befogenheter och lokaliseringsprincipen

1 § Kommuner och landsting får själva ha hand om angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens eller landstingets område eller deras medlemmar.

Medlemskap

5 § Medlem av en kommun är den som är folkbokförd i kommunen, äger fast egendom i kommunen eller ska betala kommunalskatt där.”

7 Resultat

Behovet av tillgänglighet är det som binder samman utredningen, men hur behovet ser ut är olika från person till person och det kan skilja sig avsevärt åt och är komplext. Rörelsehindrade, synskadade, personer med intellektuell funktionsnedsättning eller personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning har alla olika behov för att få sin fysiska aktivitet möjlig. Rapporten vinklas därför mest till de efterfrågade behov riktat till intellektuella och neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, övriga så som rörelsehinder, hörselnedsättning och synnedsättning ingår i stor del i anpassning av anläggning.

Att tillgängliggöra idrotten för elitidrottande personer med funktionsnedsättning kan vara en anpassad anläggning likväl som ett stipendium, material eller möjlighet för klubb att erbjuda träning för medlemmar utanför kommunen.

Jämför man Uppsala med tidigare forskning och skrivna rapporter visar det sig att Uppsala kommun inte skiljer sig från övriga landet. De svårigheter som finns här kännetecknas också i forskning och tidigare undersökningar.

---

¹⁴ Idrotts- och fritidspolitiskt program

Det går inte av integritetsskäl ta fram typ av funktionsnedsättning och antalet personer i Uppsala. Förvisso skulle det gå att ta fram antal elever i särskolan, men eftersom det endast skulle utgöra en liten del av alla personer med funktionsnedsättning så utesluts antal personer och istället fokuseras det på helheten.

7.1.1 Föreningar, aktiviteter och inkludering

Parasport Sverige tillsammans med Riksidrottsförbundet arbetar på att inkludera Parasporten i de vanliga specialidrottsförbunden för att på bästa sätt inkludera personer med funktionsnedsättning i de traditionella idrottsföreningarna. Utifrån mänskliga rättigheter så är detta ett bra sätt att inkluderas och bli ett med samhället.

Under idrotts- och fritidsnämnden finns det ca 170 bidragsberättigade barn och ungdomsföreningar. Många föreningar vittnar om att de har flera barn- och unga med någon form av funktionsnedsättning men att det inte är uttalat då inte alla föräldrar berättar att deras barn har särskilda behov, följden blir att vi inte vet i vilken omfattning som föreningar tar emot barn- och unga med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Från 2013 har vi dokumenterat alla projekt som föreningar har gjort för att utveckla sina föreningar. Sammanlagt har ca 9% (15st) gjort särskilda insatser för att starta upp verksamheter för målgruppen. Projekten har varit olika i omfattning och varierat i 1-3 år som är max enligt regelverket för bidrag. I de workshop och dialoger vi haft med föreningar framkommer det vissa svårigheter med att bedriva verksamheter för personer med funktionsnedsättning med endast kortsiktiga stöd, samt att det efterfrågar annan typ av resurs än kontanta medel.

Utav de föreningar som under en tid bedrivit projekt för att inkludera och starta verksamhet för personer med funktionsnedsättning är det några som har fått det till en ordinarie verksamhet. Vi har också fått till oss att fler föreningar vill starta verksamheter för målgruppen, men känner att kunskap, ekonomi, material och ledarresurser är ett hinder. Vidare framkommer det frågor kring lagsport, hur ska det gå att starta vissa idrotter då det saknas personer för att få ett helt lag och/eller möjlighet till tävling. Det framkommer också att det finns svårigheter kring transporter och andra hjälpresurser i form av ledare, föräldrar eller ledsagare vid aktiviteter.

Flera föreningar vill samverka i högre utsträckning, dels för att öka inkluderingen och dels för att dela resurser i form av kunskap, aktiviteter, ledare och kostnader. De föreningar som deltagit på workshop anser dessutom att plattformen Fritid för alla är en bra grund men skulle behöva utökas ytterligare.

Under nämnden finns det förutom alla bidragsberättigade barn- och ungdomsföreningar även två föreningar; Fyrisgården och Uppsala handikappidrott vars verksamhet helt är inriktad till aktiviteter för personer med funktionsnedsättning. Bägge föreningarna har alla åldrar och funktionsnedsättningar som målgrupp men arbetar ändå helt olika:

- Fyrisgården arbetar dels med fritidsgårdsverksamhet och nätverket fritid för alla. Utöver det bedriver de medlemsaktiviteter i form av idrott, skapande och kulturaktiviteter. Nätverket fritid för alla samverkar med bland annat föreningar för att skapa aktiviteter för alla.
- Uppsala handikappidrott har funnits sedan 1966 och bedriver oavkortat fysiska aktiviteter i både bredd och tävlingsverksamhet i form av simskola, basket, boccia med mera. De bedriver stor del av sin verksamhet på Fyrishov. De har också ett stort behov av förråd för deras material av t.ex. rullstolar.

I arbetet som gjorts framkommer det att de flesta föreningsaktiviteterna likaså evenemang finns centralt belägna i Uppsala vilket exkluderar personer som bor på landsbygden. Det visar sig också att de flesta aktiviteter som erbjuds bedrivs utifrån ett homogent synsätt då deltagarna är i blandade åldrar och kön. Det efterfrågas en pool med ledsagare/ledare till aktiviteter då det kan vara svårt att få ledsagare om man bor på ett särskilt boende.

7.1.2 Anläggningar, tillgång och tillgänglighet

Idrotts- och fritidsnämnden ansvarar för in och uthyrning av anläggningar så som skolidrottshallar, bollplaner med mera. Sammanlagt finns det ca 100 anläggningar varav de flesta har flera bokningsbara objekt (planhalvor, isyta med mera), totalt finns det ca 550st bokningsbara objekt.

Tillgängligheten till kommunens anläggningar kommer vi i denna rapport att dela upp på tillgänglighetsanpassade anläggningar och tillgängliga tider.

Tillgänglighetsanpassade anläggningar

Alla nybyggnationer infaller under bygglovslagen där tillgänglighetsanpassning är en del i kravställningen. Tillgängligheten ska innefatta bland annat låga trösklar, handtag och knappar i viss höjd, automatiska dörrar, RWC, tillgänglighetsanpassad dusch samt gångtytor som passar för rullstolsburna.

Denna typ av tillgänglighetsanpassning passar alla personer med rörelsehinder.

Tillgänglighet för personer med syn, hörsel, intellektuell eller neuropsykiatrisk funktionsnedsättning är inte densamma där kan det handla om belysning, hörselslingor, blinkande lampor, storlek på lokal och så vidare vilket inte finns med i tänket kring tillgänglighetsanpassning av lokaler och anläggningar.

Tillgängliga anläggningar behöver också förse med förråd för de kringmaterial som många föreningar behöver ha för att bedriva verksamheter för personer med t.ex. rörelsenedsättning.

Äldre anläggningar är ofta inte tillgänglighetsanpassade. Förutom de kommunala anläggningarna så har vi flera föreningar som själva äger, hyr eller arrenderar en anläggning där framkommer det att det är kostsamt för dem att själva att tillgänglighetsanpassa sina anläggningar.

Tillgång till anläggning

Tidfördelningen till föreningars tider i kommunala anläggningar sker via en princip där barn- och unga, bredd och närhetsprincip prioriteras. Därutöver utgår fördelningen utefter storlek på förening och seriespel. Det står ingenting om prioritering av särskilda insatser så som Parasport, socioekonomi/utsatta områden eller äldre.

I tidfördelningen går det inte heller att två föreningar delar på en tid och hall, då måste en förening stå för bokningen så får de två föreningarna själva göra upp efteråt vilket krånglar till det för föreningar som vill samverka.

7.1.3 Stödinsatser, bidrag och kostnader

Det finns flera olika typer av stödinsatser, så som färdtjänst, skolskjuts, ledsagare, digitala tjänster, hjälpmedel och bidrag.

Både tjänstepersoner, intresseföreningar och organisationer samt de vanliga föreningarna vittnar om svårigheten att nå ut till målgruppen. Det skulle behövas en bättre digital evenemangs- och aktivitetskalender samt appar som är utvecklade för

personer med särskilda behov. Här belyser man också svårigheten, och för den enskilde ökade kostnaderna kring transporter.

Inom kommunen ges det stöd från fler nämnder. Omsorgsnämnden, idrotts- och fritidsnämnden och kulturnämnden har bidrag som är riktade till föreningar vars verksamhet är till för personer med funktionsnedsättning.

Idrotts- och fritidsnämnden betalar ut ett årligt organisationsstöd på 374 000 kr till Uppsala Handikappidrott (UHI). Stödet till UHI har funnits i ca 30 år utan att stödet har setts över varken utifrån föreningens arbete eller hur samhället har förändrats. Därutöver betalar nämnden ut stöd i form av:

- Aktivitetspoäng och Sammankomster för barn- och unga 5 – 25 år samt för personer med funktionsnedsättning finns ingen övre gräns
- Skollovsstöd och efter genomfört skollovsaktivitet kan föreningen ansöka om extra pengar för verksamhet riktad för personer med funktionsnedsättning genom en särskild redovisning
- Investeringsstöd för särskilda tillgänglighetsarbeten på föreningens egna anläggning
- Projektstöd för särskilda tidsatta projekt riktade till personer med funktionsnedsättning i max 3 år

Omsorgsnämnden ansvarar för stöd till ideella organisationer som arbetar för personer med funktionsnedsättning. Föreningsstöd från omsorgsnämnden kan ges till föreningar med verksamhet som har en anknytning till omsorgsnämndens målgrupper och ansvarsområde.

Kulturnämnden har projektstöd och verksamhetsstöd till barn och ungas fria tid för föreningar som bedriver öppen fritidsverksamhet för barn och unga 5-25 år. Kulturnämnden betalar bland annat ut verksamhetsstöd till Fyrisgården för öppen fritidsverksamhet för barn och unga, samt för att driva nätverket fritid för alla. I skrivande stund ser kulturnämnden tillsammans med omsorgsnämnden över att ändra stödet till ett IOP efter förfrågan från Fyrisgården.

Riksidrottsförbundet betalar 2 gånger om året ut ”LOK-stöd” för barn och unga 7-25 år och för personer med funktionsnedsättning finns det ingen övre gräns. Därtill kan föreningar ansöka om idrottslyft för utveckling av verksamhet för barn och unga upp till 25 år.

Parasport Sverige har bidrag i form av Idrottslyft som riktar sig till barn och unga 7-25 år och som syftar till utveckling. Därtill administrerar Parasport Sverige ett antal fonder och stipendier:

- Bengt Holléns Idrottsfond – Vänder sig till ledare med mångårig och gagnetik verksamhet bakom sig inom Parasport Sveriges specialidrottsriksförbund.
- Jerringsfondens Parasporpris – Ett årligt pris till en förening inkl. 2 aktiva som haft stor betydelse för utvecklandet av den breda idrottsrörelsen för barn och ungdomar med funktionsnedsättning
- Lions Bregdlejon – Utdelas till en manlig och en kvinnlig elitidrottare med funktionsnedsättning
- NCC-fonden - Främja elitidrotten inom ramen för Parasport Sveriges verksamhet
- Åke Westlanders Minnesfond – Vänder sig till idrottande ungdomar 10-17 år med funktionsnedsättning som utövar Parasport på breddnivå.

Utöver ovan nämnda stöd kan föreningar söka stöd hos bland annat allmänna arvsfonden.

Kostnader

Personer med funktionsnedsättning har i regel högre omkostnader än andra, det kan röra sig om transporter i form av färdtjänst, särskilda hjälpmedel för idrottsliga aktiviteter så som rullstol till t.ex. basket eller tennis vilken kostar som minst 150 000 kr. På vissa aktiviteter går ledsagare in gratis medan det på andra kostar pengar för ledsagaren.

Föreningars ökade kostnader kan vara för tillgänglighetsanpassning av den egna anläggningen, extra ledare och material.

7.1.4 Särskilt riktade insatser

Det görs många saker i kommunen men det saknas ett samlat grepp, vem gör vad och vems är ansvaret. Det finns allt från träffpunkter, fritidsgårdar till föreningsaktiviteter för personer med funktionsnedsättning. Här nedan nämns några särskilt inriktade insatser:

Idrotts- och fritidsnämnden har betalat ut investeringsstöd till föreningar som har tillgänglighetsanpassat sin egna anläggning samt utbetalt projektstöd till föreningar som startar upp verksamheter för personer med funktionsnedsättning.

Nämnden har också investerat i rullstolar för basket till en förening, hoppsele i ishallen, lyft och duschstol i Almungebadet och racerunning cyklar till en förening.

Kulturnämnden har betalat ut projektstöd till föreningar vars arbete riktas till personer med funktionsnedsättning. Förutom det kan studieförbund få extra stöd för aktiviteter för äldre och funktionsnedsatta ”så kallat Kultur i vården-stöd” vilket bland annat går till aktiviteter på träffpunkter.

Omsorgsnämnden har betalat ut projektmedel till funktionshinderföreningar och organisationer som bedriver verksamheter för personer med funktionsnedsättning.

Behov av visst material så som liftar, rullstolar, kälkar, bollar med mera är kostsamt för varje respektive förening som bedriver verksamheter för målgruppen vilket försvårar och omöjliggör för många att bedriva verksamhet. Likväl som kunskap och utbildning i bemötande, träning utifrån rehabilitering eller bara träff och träning i glädje.

8 Analys

8.1.1 Komplexiteten i att få till aktiviteter och verksamheter för målgruppen

Redan vid ordet Parasport börjar frågeställningen, vad menar man med Parasport och för vem är det? Svaret har definierats av Parasport Sverige men även om det är definierat så förenklar det inte frågeställningen och inkluderingsarbete. Varken utifrån hur kommuner eller idrottsföreningar ska tänka och arbeta.

Att skilja alla de olika förutsättningarna och behoven utifrån ett begrepp är inte självklart. Alla personer som har någon form av funktionsnedsättning har olika förutsättningar och svårigheter. Därför måste frågan om tillgänglighet delas in på fysisk tillgänglighet och funktionell (personlig) tillgänglighet. Så en anläggning som är tillgänglig utifrån ett rörelsehinder erbjuder inte nödvändigtvis en tillgänglig aktivitet.

Personer som "endast" har rörelsehinder har bättre förutsättningar att utföra den idrott den så önskar, den är privilegierad jämför med personer med intellektuellt funktionshinder eller personer som har bägge delar. Genom att anpassa anläggningar öppnar man upp för rörelsehindrade personer att själva utföra sin idrott. Medan personer med intellektuell funktionsnedsättning har ytterligare behov på tillgänglighet utifrån en aktivitet som är anpassad för dem.

Även om personer med enbart rörelsehinder är privilegierade på så sätt att de ofta kan klara sig själva betyder det inte att de utifrån ett normalläge är privilegierade. Normalläget alltså personer som är helt utan funktionsnedsättningar kan välja och vraka bland aktiviteter då de inte är beroende av tillgänglighetsanpassade anläggningar och de behöver inte heller leta efter en förening eller aktivitet som erbjuds för personer med t.ex. rullstol. Forskning och tidigare utredningar visar tydligt svårigheten för föreningar att starta exempelvis kälkhockey eller rullstolsbasket då det inte finns tillräckligt många personer i hemkommunen. För att få ihop ett lag behöver alltså föreningen locka deltagare från närliggande kommuner, vilket föreningar har svårt att göra eftersom de inte är förenligt med vad kommunernas regelverk kring lokalsubventioner och bidrag. Många kommuner har nu sett över detta och ändrat reglerna kring Parasport för att öppna upp för fler att idrotta.

Gällande personer med intellektuell funktionsnedsättning och helst de inom LSS belystes det extra från workshopdeltagarna att aktivitetsfrågan är komplex och svår att lösa. Detta stämmer väl överens med tidigare forskning, så om målgruppen ska kunna delta på aktiviteter eller evenemang så måste kunskapen och förståelse kring hur personens hela livsapparat fungerar från schemaläggning med assistenter till transporter och tillgänglighet på aktivitetsplatsen.

Både tjänstepersoner och föreningar vittnar om att det ordnas aktiviteter i olika former men att det visar sig vara svårigheter med att få dit deltagare, vilket ofta beror på att de inte har beviljad ledsagning eller assistans eller så har de inte ekonomiska resurser till taxi. Dessutom har många beviljad transport till och från dagligverksamhet, skola, fritids och sitt hem vilket ställer högre krav på att aktiviteten ska vara i närhet av de nämnda knypunkterna.

Ytterligare framkommer det att aktiviteter som sker via gruppboenden ofta sker i en gemensamgrupp vilket betyder att personens egna individuella behov och önskemål som t.ex. träning inte kan tillgodoses. Givetvis finns det personer som har utökat stöd i form av ledsagare, assistent eller kontaktperson, i dessa fall kommer den enskilde iväg på sin fritidsaktivitet. I de fall där assistent, ledsagare eller kontaktperson är med upplever föreningar att den "hjälpande handen" inte är delaktig och till hjälp på själva aktiviteten.

Tidigare forskning och vårt arbete visar också att fysiska aktiviteter bedrivs oftast i blandade grupper. Med blandade grupper menar vi i ålder och kön. Att homogenisera personer på detta sätt ökar riskerna för skador genom t.ex. tackling eller ännu värre trakasserier och sexuella ofredanden. Det gör också att flickor i större utsträckning slutar sin idrott i tidiga år. När vi undersöker hur det ser ut i övriga idrotts Sverige så kan vi inte se att det förekommer att flickor 14 år är i samma lag som pojkar/män 25 år.

8.1.3 Vad görs idag av idrotts- och fritidsnämnden

Idrotts- och fritidsnämnden ansvarar för att utveckla, rusta och sköta om de idrotts- och fritidsanläggningar som kommunen äger. För att säkerställa att nya anläggningarna som byggs uppfyller kraven som tillgänglighet och säkerhet samt att de är byggda utifrån ett normkritiskt synsätt har förvaltningen tagit fram en checklista. Vilket betyder att anläggningen ska vara tillgänglighetsanpassad, ljus, rymlig och fri från skrymslen och prång så att gåingar och passage har fri sikt, samt att de finns könsneutrala omklädningsrum.

Ytterligare arbeten som sker är:

- En inventering av hur de äldre idrottsanläggningar är tillgänglighetsanpassade utifrån dagens krav. Detta är ett arbete som har startat och kommer att ske under 2019 och 2020. Därefter kommer förvaltningen ha en klar bild över hur många anläggningar som är anpassade och i vilken grad.
- Samverkar med övriga berörda förvaltningar för att få en mer transparent handläggning
- Delaktiga i nätverket Fritid för alla
- Betalar ut ett årligt stöd till Uppsala handikappidrott
- Betalar ut aktivitetsstöd för personer från 5 år och uppåt utan övre åldersgräns
- Betalar ut projektmedel och investeringsstöd för personer 5-25 år

8.1.4 Vilka andra insatser skulle nämnden behöva göra

- Se över fördelningsprinciperna för tider i kommunala anläggningar och lägga till så att aktiviteter för personer med funktionsnedsättning finns med i fördelningen av tider
- Se över om möjlighet om fler föreningar kan dela på samma anläggning.
- Se över om möjlighet finns att föreningar får ta emot personer från andra kommuner med kommunala bidrag för att möjliggöra för föreningarna att bilda lagidrotter
- Förtydliga regelverket för bidrag till barn- och ungdomsföreningar så att det tydliggörs att detta innefattar även personer med funktionsnedsättning utan övre gräns
- Se över och eventuellt revidera regelverket för bidrag till barn- och ungdomsföreningar så att långsiktiga stöd finns att söka för aktiviteter för personer med funktionsnedsättning oavsett ålder
- Se över det årliga stödet till Uppsala handikappidrott. Då stödet sett likadant ut de senaste 30 åren och är i grunden ett stöd som skulle gå till lokal, administration och för att möjliggöra aktiviteter för personer med funktionsnedsättning. Inga andra föreningar har några årliga långsiktiga stöd för sina verksamheter.
Stödet behöver därför ses över och göras om så det stämmer överens med Parasport Sverige och Riksidrottsförbundets inriktningsmål att inkludera Parasport i de ordinarie idrottsföreningarna, samt att ett långsiktigt stöd skulle riktas och tydliggöras för särskilt målinriktade och långsiktiga samhällsinsatser.
- Se över möjlighet till ett gemensamt IOP med kulturnämnden och omsorgsnämnden gällande Fyrisgården
- Se över möjlighet till att få Uppsala handikappidrott och Fyrisgården att i större utsträckning samverka för att på så sätt samla kompetens, kraft och material och rikta stödet

- Tillsammans med Upplands Idrottsförbund sätta en aktivitetsplan för att öka tillgång till föreningar och aktiviteter
- Jämställdhetsarbete för att få fram tjejidrottare inom Parasporten
- Se över och belysa Parasport i elitidrottsprogrammet.
- Se över möjlighet att införa ett elitidrottsstipendium för Parasportare
- Möjliggöra för någon form av Sportotek

8.1.5 Vilka insatser ligger inte under idrotts- och fritidsnämndens ansvar

- Antalet timmar och möjligheten till assistenter, ledsagare och kontaktpersoner behöver ses över
- Förtydliga uppdragen så att det framgår att den assisterade även ska assistera på aktiviteten
- Kompiskort eller dylikt, det kan möjliggöra för en person som är i behov av hjälp att ta med ledsagare, kompis etc kostnadsfritt på aktiviteten
- Fysiska aktiviteter på boendet eller i dess närhet
- Mer fysiska aktiviteter på träffpunkter eller i dess närhet
- Aktivitetsresor, resor är enligt deltagare i utredningsarbetet den stora knäckfrågan. Flera efterfrågar någon form av aktivitetsbuss
- Ekonomiskt bistånd riktat till aktiviteter för den enskilde som inte har råd med att idrotta eller vara med i någon annan förening
- Stötta boenden så att de boende lättare kan delta på föreningsaktiviteter både i grupp och enskilt
- Se över nätverket Fritid för alla, det är ett nätverk som funnits länge och har stor kunskap inom målgruppen och fritidsaktiviteter.
  - Nätverket fritid för alla bör därför få större ansvar i det övergripande arbetet och vara ett samordningsforum, där kommun och föreningar gemensamt arbetar strategiskt mot målsättningen att:
    - Uppsala kommun ska vara attraktivt att leva, verka och bo i
    - Uppsala kommun erbjuder inkluderande aktiviteter
    - Uppsala kommun ska erbjuda trygga fritid och idrottsmiljöer

9 Relaterade dokument

Onödig ohälsa: Statens folkhälsoinstitut

Levnadsvillkor och hälsa i Uppsala kommun: *Ks feb 2017*

Rivkraft 18 hälsa, kost och fysisk aktivitet: *2017:25*

Alltjämt ojämlikt – Levnadsförhållanden för vissa personer med funktionsnedsättning:
Socialstyrelsen 2010

Strategi 2020 och verksamhetsinriktning 2015-2017

Idrott och motion bland ungdomar i särskolan *Ung livsstil jan. 2011*

Parasport Sverige: *Vinnova-rapporten 2018*

Idrotten vill: *RF 2009*

Program för full delaktighet

FN:s konventioner om mänskliga rättigheter, *2011*

Styrkraft i funktionshinderpolitiken, *Sou 2019:23*

Mål och Budget

Att förändra vår värld: *Agenda 2030 för hållbar utveckling*

Idrotts- och fritidspolitiska programmet *KF 2015*

Myndigheten för delaktighet, *2017*

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

RF:s Strategi 2025

Parasport Sveriges strategi 2020

Handlingsplan för psykisk hälsa

Idrottsforskning – en chans att vara med som alla andra

Dokumentation från workshop 2019